

Dat .xviij. capittel:

Hoe in des conincx hof e[e]n¹ nieumare quam van een ruese die tlandt verdestrueerde, ende heer Jan geloofde de coninc de ruese te bevechten.

Niet langhe na dat heer Jan binnen Lonnen ghecomen was, zoo isser een droevighe nieumare ghecoemen aenden coninck, hoe datter was een ruese die hem onthielt² opde frontieren van Yerlandt gheleeghen, ende onthielt hem op een starck casteel by een moras³ ende dede daer veel quaets. Hy adt alle de menschen die hy gecrijghen conde. Gheen coopliden en mochtender passeeren, hy sloechse doot oft namse ghevanghen. Voort destrueerde hy alle tlandt dat daer ontrent gheleghen was. Niemandt en conde hem wederstant doen.

Doen dit de coninc hoorde, was hy qualijck te vreedden. Hy heeft zijn heeren by een geroepen ende gheseyt: “Ghy heeren, ghy weet wel hoe hier dagelijckx clachten comen van desen vervaerlijcken ende afgrijselijcken ruese. Hy verdruckt alle ’t volck dat daer omtrent woont. Ja, de wegghen en zijn ooc niet vry om te wandelen. Ende wy en behooren niet te lyden⁴ dat het landt verdorven ende verdestrueerd wort. Wie salder van u allen zo vroom zijn die desen ruese bestrijden sal ende daer inne zijn eer[e] bewaren? Ick belove hem by mijnder croone: zoo wie den ruese derf bevechten ende [d]e over handt behoudt, ick sal hem gheven mijn suster, de schoone Clarisse, met het hertochdom van Cloucestre. Daer omme wint gelt ende ghoet alst tijt is!”

De heeren swegghen alle stille ende en spraken niet een woordt, want zy hadden ghehoort dat de ruese zo afgrijselijck was datter niemandt omtrent dorste comen. Jae, vijftich ridders soude hy wel [t]eene⁵ mael hebben dorven bevechten!

---

1. Muller [1590]: ern

2. hem onthielt: zich ophield

3. moras: moeras

4. en behooren niet te lyden: mogen niet tollereren

5. Muller [1590]: eenen

Doen de coninck sach datter niemandt en sprack, zo zeyde hy:⁶ [E1ra] “Ghy heeren, en isser niemandt van u allen in mijn hoff zoo vroom die den ruese zoude dorven bevechten? So mach ick wel segghen dat ick veel ghezien hebbe.⁷ Niet te min, ick heb, God danck, oock handen, ende ick sal selve ’t ghoet winnen, want ick niet lijden en mach dat mijn landt ende mijn volck alzo verdruckt wort!”

Doen desen raet ghescheyden was, zoo quam Guydo, heer Jans gheselle, by hem ende vertelde hem die nieumare die in des conincx hof ghecomen was, ende wat de coninck belooft hadde den gheenen die den ruese conde verwinnen.

Doen zeyde heer Jan: “Ofter yemandt ware diet avontuerde ende de ruese verwonne, zoude de coninc ooc wel by zijn woorden blijven?”⁸

Guydo antwoorde e[n]de sprack: “Mijn broeder, ick houde des coninckx woort van sulcker waerden dat hijt niet breken en sal om ’t gheheel coninckrijck!”

Heer Jan zeyde: “Zo soude ic wel van sinnen zijn om den ruese te bevechten.”

Guydo, zijn gheselle, en conde hem niet genoeg verwonderen als hy dit hoorde ende zeyde: “Mijn broeder, en wilt sulcke dingen niet bestaen, wa[n]t⁹ al waerder onser hondert, hy soudese wel dorven bevechten!”

“Daer en leyt niet aen,” sprack heer Jan. “Godts gratie vermach veel. Davidt was cleyn van persone, nochtans verwan hy den ruese Goliath!”

Guydo siende dat hy hem van dit propoost¹⁰ niet brengen en conde, zeyde: “Indient u belieft, zoo sal ickt den coninck te kennen gheven.”

Heer Jan zeyde: “Mijn lieve gheselle, ic begheere dat ghy sulckx doet. Ick salt aen u zoo verdienen dat het u schaede niet zijn en sal!”

Guydo is by den coninck gheghaen, dede hem die behoorlijcke reverentie ende zeyde: “Heer coninck, hier is een jonck ridder

---

6. reclamant: alleen

7. Vul aan: maar dit zag ik niet aankomen.

8. Hier zal de middeleeuwse luisteraar gegrinnikt hebben. Jan was ervaringsdeskundige dat zo’n belofte achteraf niets waard bleek. Daarnaast had hij trouw beloofd aan Gloriande, dus het beloon-huwelijk met Clarisse kon hij niet consumeren.

9. Muller [1590]: wat

10. propoost: voornemen

cortelinghe in u landt ghecomen. De selve offereert hem in uwer goeder gratien ende vermeet hem de ruese te bevechten, zo verre het uwer genaden belieft, [E1rb] op conditie voor sproken.”¹¹

De coninck dit horende, was seer verblijt ende zeyde: “’t Ghe[n]e dat ick ghelooft hebbe, dat sal ick volbrenghe! Daer omme laet den ridder by my comen, dat ic hem mach hooren spreken.”

Guydo nam oorlof aenden coninck ende ghinck daer hy zijn gheselle vant ende vertelde hem de antwoord des coninckx.

Doen zijn zy beyde voordien coninck gheghaen. Heer Jan is den coninck te voet gevallen. De coninc dede hem opstaen, twelck hy dede en[de] heeft des coninckx handen ghecust.

De coninck vraechde hem van waer hy was.

Heer Jan antwoorde den coninck da[t]¹² hy was uut Italien ende zeyde: “Overmidts dat ick gehoort heb van de vermaertheit des coninck[x],¹³ zoo ben ick hier in Engelandt ghecoomen om uwer ghenaden te dienen om te sien den staet ende edelheydt vanden hove.”

De coninck zeyde: “Heer ridder, ghy zijt my willecoem in mijn hof, ende ick sal u nae uwen staet onderhouden.” Hy vraechde nae zijn name.

De ridder antwoorde: “Men noemt my Jan uut den Vergiere.”

De coninck vraechde hem nae niemare uut Italien.

Heer Jan antwoorde den coninck zo wijslijcken dat hem de coninck des verwonderde vander antwoord, ende zeyde tot zijn heeren dat hy in menighen tijden teeghen wijser man en sprack.¹⁴ Voort zeyde de coninc: “Heer ridder, ick hebbe ghehoort dat ghy u sout willen vermeten den ruese te bevechten. Ghy behoef u wel daer inne te versinnen,¹⁵ want hy van groter crachten is!”

Doen antwoorde heer Jan: “Heer coninck, ick gheloof wel dat ghy waer segt, maer Godt is veel machtigher, ende ick stelle mijn

---

11. op conditie voor sproken: op basis van uw beloften

12. Muller [1590]: dan

13. Muller [1590]: coninck

14. in menighen tijden teeghen wijser man en sprack: al heel lang niet met een wijzer man gesproken had.

15. Ghy behoef u wel daer inne te versinnen: Ik hoop dat u daar heel goed over nagedacht heeft,

betrouwen in God dat ick hem wel verwinnen sal oft mijn leven daer voor laten, op een bede¹⁶ die ick van uwer genaden begeeren sal.”

De coninck zeyde: “Ghy en cont gheen beede van my zoo groot begheeren, al waerdts oock half mijn [E1va] coninck[rijck],¹⁷ ende ghy den ruese moecht verwinnen, ick sal u de beede volbringen!”

Heer Jan bedancte den coninck seer ende zeyde: “Heer coninck, op u woort sal ick den ruese bevechten.”

De coninck zeyde: “O, edel ridder, ick sal houden dat ick beloofd hebbe, ende ick sweerdts u hier by mijnre croone dat ick u bede voldoen sal!”

Doen bedancte heer Jan den coninck seer. [Sy]¹⁸ zijn ter tafelen ghaen sitten drincken, goet chier makende, ende heer Jan moeste aen des coninckx tafel sitten, hoe wel hijt niet ghaerne dede.¹⁹

Doen de maeltijdt ghedaen was, zoo heeft hem heer Jan ghereedt ghemaect om te vertrecken ende heeft aenden coninc oorlof ghenomen. Guydo, zijn mede gheselle, is met hem ghetrocken ende noch sommighe ander heeren om hem geselschap te houden tot op de fronthieren, daer hy den ruese bevechten zoude.

---

16. bede: een verzoek aan iemand, waarop iemand geacht wordt ‘ja’ te zeggen zonder te weten waarop men ‘ja’ zegt. Een bekende ‘gamechanger’ in de Arturroman (don contraignant).

17. Muller [1590]: Coninck

18. Ontbreekt in Muller [1590].

19. Bescheiden als hij was.